

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, marzec 2012

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/35/2012

**KORZYSTANIE ZE ŚWIADCZEŃ
I UBEZPIECZEŃ ZDROWOTNYCH**

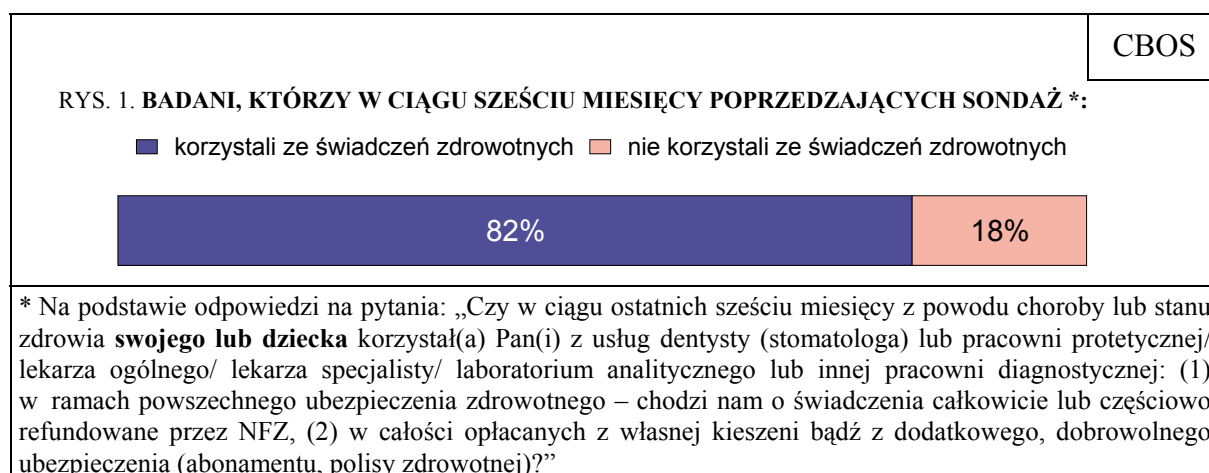
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W jednym z ostatnich badań¹ nasi ankieterzy pytali Polaków o opiekę zdrowotną. Interesowały nas opinie zarówno o głośnych sprawach bieżących², jak i dotyczące osobistych, niekiedy wieloletnich, obserwacji oraz doświadczeń respondentów³. W niniejszym komunikacie omawiamy deklaracje dotyczące korzystania ze świadczeń i ubezpieczeń zdrowotnych.

ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE

Zdecydowana większość badanych (82%) twierdzi, że w ostatnim półroczu z powodu choroby albo stanu zdrowia swojego lub dziecka korzystała ze świadczeń zdrowotnych, w tym niemal trzy czwarte (71%) zasięgało porady lekarza pierwszego kontaktu, a prawie połowa korzystała z usług lekarza specjalisty (48%), dentysty lub protetyka (47%) bądź pracowni diagnostycznej (45%).

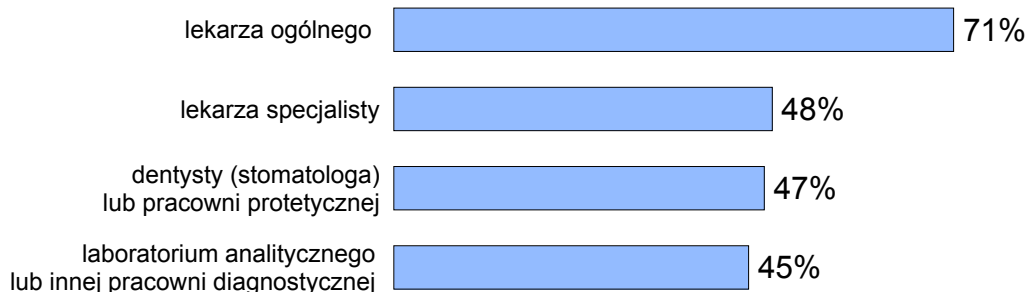

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (261) przeprowadzono w dniach 3 – 9 lutego 2012 roku na liczącej 999 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Por. komunikat CBOS „Protest pieczętkowy», czyli wokół ustawy refundacyjnej”, luty 2012 (oprac. N. Hipsz).

³ Zob. komunikat CBOS „Opinie o funkcjonowaniu systemu opieki zdrowotnej”, marzec 2012 (oprac. N. Hipsz). W przygotowaniu komunikaty poświęcone społecznej percepcji różnic między państwową i prywatną opieką zdrowotną oraz regionalnym zróżnicowaniom opinii o funkcjonowaniu służby zdrowia.

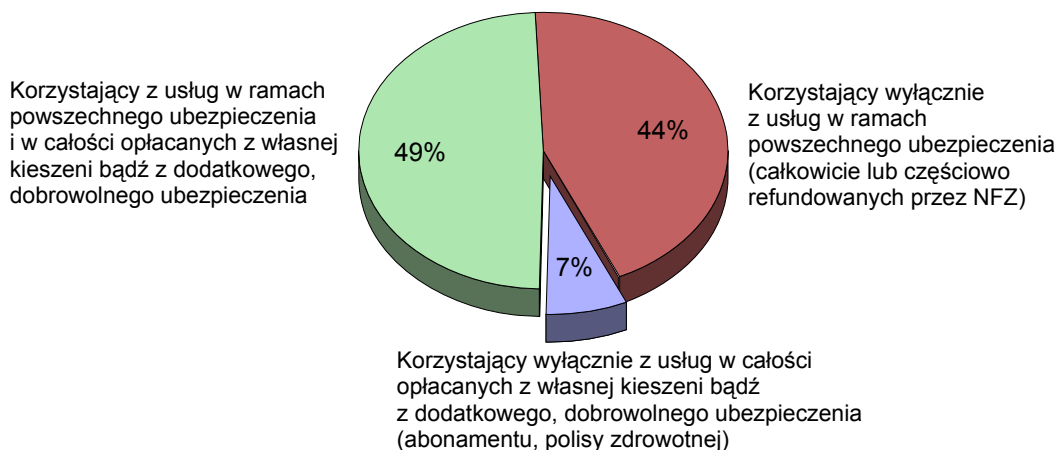
RYS. 2. BADANI, KTÓRZY W CIĄGU SZEŚCIU MIESIĘCY POPRZEDZAJĄCYCH SONDAŻ KORZYSTALI Z USŁUG:

Korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych sprzyja zamieszkiwanie w większej miejscowości oraz lepsza sytuacja materialna, częściej niż pozostali deklarują je także kobiety (86%), osoby mające od 25 do 44 lat bądź 65 lat i więcej (88%) oraz ankietowani z wyższym wykształceniem (89%). W grupach społeczno-zawodowych są to przede wszystkim emeryci (85%), renciści (85%), wysoko wykwalifikowani specjaliści i kadra kierownicza (86%), badani prowadzący działalność gospodarczą poza rolnictwem (87%), zatrudnieni w sektorze usług (90%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (92%). Relatywnie najrzadziej po pomoc w związku ze stanem zdrowia swoim bądź dziecka udawali się robotnicy niewykwalifikowani (68%) oraz bezrobotni (70%) – zob. tabela aneksowa.

Połowa ankietowanych zasięgających porady medycznej (49%, tj. 40% ogółu badanych) korzystała z usług zarówno świadczonych w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, jak i w całości opłacanych z własnej kieszeni lub z dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia, natomiast niewiele mniej (44%, tj. 36% ogółu badanych) – wyłącznie ze świadczeń co najmniej częściowo refundowanych przez NFZ. Tylko nieliczni (7% zasięgających porady medycznej, czyli 6% ogółu badanych) opłacali wszystkie usługi we własnym zakresie.

RYS. 3. BADANI ZASIĘGAJĄCY PORADY MEDYCZNEJ W CIĄGU SZEŚCIU MIESIĘCY
POPREDZAJĄCYCH SONDAŻ (N=820)

W grupach socjodemograficznych korzystanie ze świadczeń przynajmniej częściowo finansowanych ze środków publicznych jest częstsze wśród respondentów najstarszych – mających 65 lat i więcej, mieszkańców mniejszych miejscowości, osób gorzej wykształconych i sytuowanych. Chociaż we wszystkich grupach pokrywanie kosztów usług z własnej kieszeni bądź z dodatkowego ubezpieczenia należy do rzadkości, praktykę tę ponadprzeciętnie często stosują osoby w wieku 25–34 lata (11%), badani dobrze oceniający własne warunki materialne (11%), legitymujący się wyższym wykształceniem (13%), uzyskujący dochody *per capita* powyżej 1500 zł (13%) oraz, przede wszystkim, mieszkańcy aglomeracji liczących ponad 500 tys. ludności (16%) – zob. tabela aneksowa.

W ciągu dekady zmniejszyła się grupa badanych korzystających wyłącznie ze świadczeń państwowej służby zdrowia, przybyło natomiast tych, którzy część usług opłacają z dobrowolnego ubezpieczenia lub z własnej kieszeni.

Tabela 1

Korzystanie ze świadczeń zdrowotnych* w ciągu sześciu miesięcy poprzedzających sondaż	Wskazania respondentów według terminów badań						
	IX 2002	XI 2003	IX 2004	XI 2005	III 2009	II 2010	II 2012
	w procentach						
Niekorzystający z usług medycznych	20	15	19	17	14	16	18
Korzystający wyłącznie z usług w ramach powszechnego ubezpieczenia	46	47	48	47	36	39	36
Korzystający z usług w ramach powszechnego ubezpieczenia i w całości opłacanych z własnej kieszeni bądź z dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia	27	32	28	29	43	37	40
Korzystający wyłącznie z usług w całości opłacanych z własnej kieszeni bądź z dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia	7	6	5	7	7	8	6

* Dentysty (stomatologa) lub pracowni protetycznej, lekarza ogólnego, lekarza specjalisty bądź laboratorium analitycznego lub innej pracowni diagnostycznej, z powodu choroby albo stanu zdrowia **swojego lub dziecka**

Osoby leczące się prywatnie – poza ubezpieczeniem w NFZ – przeważają jedynie wśród respondentów korzystających w ostatnim półroczu z usług stomatologa lub pracowni protetycznej (stanowią one 72% zasięających takiej porady, czyli 34% ogółu badanych). Na pokrycie kosztu wizyty z własnej kieszeni lub z dodatkowego ubezpieczenia najrzadziej decydowali się ankietowani zasięający porady lekarza rodzinnego, z których niemal każdy co najmniej raz korzystał ze świadczeń przynajmniej częściowo finansowanych ze środków publicznych (97%, tj. 69% ogółu badanych).

Tabela 2

Badani, którzy w ciągu sześciu miesięcy poprzedzających sondaż zasięali porady medycznej*:	Korzystający z usług w ramach powszechnego ubezpieczenia (całkowicie lub częściowo refundowanych przez NFZ)	Korzystający z usług w całości opłacanych z własnej kieszeni bądź z dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia (abonamentu, polisy zdrowotnej)
	w procentach	
– lekarza ogólnego (N=713)	97	11
– lekarza specjalisty (N=475)	79	49
– dentysty (stomatologa) lub pracowni protetycznej (N=469)	48	72
– laboratorium analitycznego lub innej pracowni diagnostycznej (N=447)	87	37

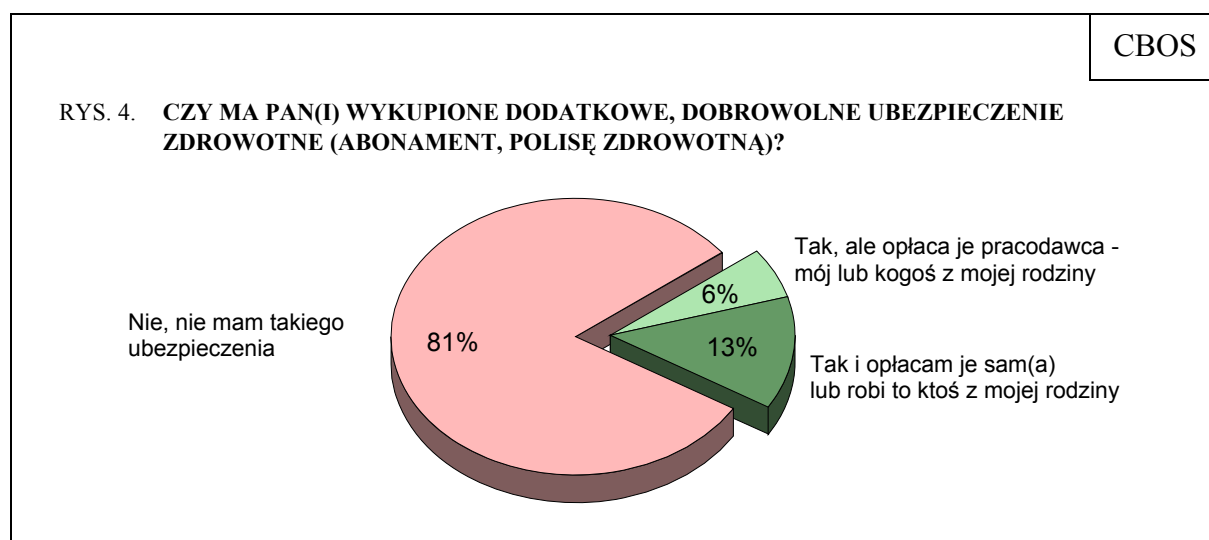
* Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli w tym czasie korzystać ze świadczeń zarówno w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, jak i w całości opłacanych z własnej kieszeni bądź z dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia

Tabela 3

Badani, którzy w ciągu sześciu miesięcy poprzedzających sondaż korzystali z usług:	
w ramach powszechnego ubezpieczenia (całkowicie lub częściowo refundowanych przez NFZ)	w całości opłacanych z własnej kieszeni bądź z dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia (abonamentu, polisy zdrowotnej)
w procentach	
– lekarza ogólnego	
69	8
– lekarza specjalisty	
38	23
– dentysty (stomatologa) lub pracowni protetycznej	
23	34
– laboratorium analitycznego lub innej pracowni diagnostycznej	
39	16

UBEZPIECZENIA ZDROWOTNE

Prawie jedna piąta badanych (19%) deklaruje, że ma wykupione dodatkowe, dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne – abonament lub polisę, w tym 13% respondentów opłaca ubezpieczenie z domowego budżetu, natomiast pozostałym (6%) finansuje je pracodawca – ankietowanego bądź innego członka jego rodziny.

Dodatkowego ubezpieczenia częściej nie posiadają badani mający co najmniej 44 lata, zwłaszcza najstarsi – w wieku 65 lat i więcej (95%), mieszkańcy wsi i miast do 20 tys. ludności, ankietowani relatywnie gorzej wykształceni i sytuowani, a w grupach społeczno-zawodowych – bezrobotni (89%), renciści (90%), emeryci (91%), robotnicy

niewykwalifikowani (91%) i rolnicy (95%). Na opłacanie polisy lub abonamentu z własnych pieniędzy częściej decydują się natomiast badani w wieku 18–54 lata, średni personel techniczny (20%), kadra kierownicza i specjaliści (21%), respondenci pracujący na własny rachunek poza rolnictwem (37%), osoby ogólnie lepiej wykształcone i mające lepszą sytuację materialną (zob. tabela aneksowa).

Kwestie związane ze zdrowiem dotyczą całego społeczeństwa – co jakiś czas z pomocy medycznej korzysta prawie każdy z nas. W ostatniej dekadzie zmienił się jednak model korzystania z takich usług – Polacy coraz bardziej otwierają się na prywatnych dostawców świadczeń zdrowotnych, obecnie co piąty ma wykupione dodatkowe, dobrowolne ubezpieczenie (abonament medyczny lub polisę zdrowotną). Ewolucja nie oznacza jednak rewolucji – państwowa służba zdrowia nadal dominuje nad prywatną. Wydaje się więc, że – przynajmniej jak dotąd – w społeczeństwie zwycięża kalkulacja zdroworozsądkowa. Mimo powszechnej krytyki państwowego systemu opieki zdrowotnej⁴ świadomość jego współfinansowania sprawia, że większość Polaków traktuje usługi prywatne nie tyle jako alternatywę dla świadczeń uzyskiwanych w ramach ubezpieczenia w NFZ, ile jako ich ewentualne dopełnienie.

Opracowała

Natalia HIPSZ

---

⁴ Por. komunikat CBOS „Opinie o funkcjonowaniu systemu opieki zdrowotnej”, wyd. cyt.

A N E K S

Tabela 1

		Badani, którzy w ciągu sześciu miesięcy poprzedzających sondaż:		Liczba osób
		korzystali ze świadczeń zdrowotnych	nie korzystali ze świadczeń zdrowotnych	
		%	%	
Ogółem		82	18	999
Płeć	Mężczyźni	78	22	476
	Kobiety	86	14	523
Wiek	18-24 lata	77	23	125
	25-34	85	15	206
	35-44	86	14	160
	45-54	79	21	159
	55-64	77	23	183
	65 lat i więcej	88	12	166
Miejsce zamieszkania	Wieś	79	21	379
	Miasto do 20 tys.	80	20	152
	20-100 tys.	84	16	193
	101-500 tys.	85	15	159
	501 tys. i więcej mieszk.	87	13	116
Wykształcenie	Podstawowe	83	17	195
	Zasadnicze zawodowe	77	23	260
	Średnie	82	18	351
	Wyższe	89	11	194
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	86	14	93
	Średni personel, technicy	78	22	39
	Pracownicy adm.-biurowi	92	8	70
	Pracownicy usług	90	10	68
	Robotnicy wykwalifikowani	74	26	109
	Robotnicy niewykwalifik.	68	32	39
	Rolnicy	77	23	63
	Pracujący na własny rach.	87	13	49
Bierni zawodowo	Renciści	85	15	66
	Emeryci	85	15	224
	Uczniowie i studenci	77	23	61
	Bezrobotni	70	30	55
	Gospodynie domowe i inni	84	16	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	84	16	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	83	17	109
	sekt. pryw. poza rolnict.	84	16	202
	prywatnym gosp. rolnym	79	21	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	79	21	155
	501-750	79	21	121
	751-1000	84	16	150
	1001-1500	91	9	160
	Powyżej 1500 zł	89	11	193
Ocena własnych war. mater.	Złe	69	31	159
	Średnie	82	18	472
	Dobre	88	12	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	91	9	44
	Raz w tygodniu	84	16	438
	1-2 razy w miesiącu	81	19	167
	Kilka razy w roku	80	20	227
	W ogóle nie uczestniczy	79	21	123
Poglądy polityczne	Lewica	86	14	166
	Centrum	81	19	331
	Prawica	85	15	289
	Trudno powiedzieć	78	22	212

Tabela 2

		Badani zasięgający porady medycznej w ciągu sześciu miesięcy poprzedzających sondaż			Liczba osób
		Korzystający wyłącznie z usług w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego	Korzystający z usług w ramach powszechnego ubezpieczenia i w całości opłacanych z własnej kieszeni bądź z dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia	Korzystający wyłącznie z usług w całości opłacanych z własnej kieszeni bądź z dodatkowego, dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego	
		%	%	%	
Ogółem		44	49	7	820
Płeć	Mężczyźni	45	47	8	369
	Kobiety	43	51	6	450
Wiek	18-24 lata	40	50	9	96
	25-34	24	65	11	175
	35-44	43	52	6	137
	45-54	34	59	7	125
	55-64	57	38	4	140
	65 lat i więcej	66	30	3	146
Miejsce zamieszkania	Wieś	49	45	6	300
	Miasto do 20 tys.	50	44	5	121
	20-100 tys.	42	53	5	161
	101-500 tys.	38	55	6	136
Wykształcenie	501 tys. i więcej mieszk.	31	52	16	102
	Podstawowe	69	28	3	161
	Zasadnicze zawodowe	59	38	3	201
	Średnie	34	58	7	286
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	18	68	13	172
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	67	16	80
	Średni personel, technicy	16	72	12	30
	Pracownicy adm.-biurowi	20	67	12	64
	Pracownicy usług	29	62	10	61
	Robotnicy wykwalifikowani	42	52	6	80
	Robotnicy niewykwalifik.	78	22		27
Bierni zawodowo	Rolnicy	50	40	11	49
	Pracujący na własny rach.	19	75	5	42
	Renciści	69	29	2	56
	Emeryci	64	32	3	190
	Uczniowie i studenci	32	62	6	47
Pracuje w:	Bezrobotni	65	29	6	39
	Gospodynie domowe i inni	43	54	3	55
	inst. państw., publicznej	29	63	8	106
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	67	7	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	25	62	13	169
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	47	40	13	42
	Do 500 zł	58	36	6	122
	501-750	48	47	5	96
	751-1000	46	47	7	126
	1001-1500	46	51	3	145
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	26	61	13	172
	Złe	66	30	4	109
	Średnie	50	46	4	385
Udział w prakt. religijnych	Dobre	29	59	11	325
	Kilka razy w tygodniu	50	49	2	40
	Raz w tygodniu	46	48	6	367
	1-2 razy w miesiącu	46	45	9	135
	Kilka razy w roku	36	57	7	181
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	45	46	9	97
	Lewica	39	53	8	143
	Centrum	37	53	10	268
	Prawica	43	52	5	245
	Trudno powiedzieć	60	36	4	165

Tabela 3

		Czy ma Pan(i) wykupione dodatkowe, dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne (abonament, polisę zdrowotną)?			Liczba osób
		Tak i opłacam je sam(a) lub robi to ktoś z mojej rodziny	Tak, ale opłaca je pracodawca – mój lub kogoś z mojej rodziny	Nie, nie mam takiego ubezpieczenia	
		%	%	%	
Ogółem		13	6	81	997
Płeć	Mężczyźni	16	7	77	475
	Kobiety	11	4	85	521
Wiek	18-24 lata	15	10	76	124
	25-34	19	9	72	205
	35-44	16	7	76	160
	45-54	15	3	82	159
	55-64	11	3	86	183
	65 lat i więcej	4	1	95	166
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	4	86	377
	Miasto do 20 tys.	9	6	85	152
	20-100 tys.	20	5	75	193
	101-500 tys.	17	6	77	158
	501 tys. i więcej mieszk.	15	9	76	116
Wykształcenie	Podstawowe	4	0	96	195
	Zasadnicze zawodowe	11	3	85	258
	Średnie	17	8	75	350
	Wyższe	18	9	73	194
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	16	63	93
	Średni personel, technicy	20	14	67	39
	Pracownicy adm.-biurowi	14	11	76	70
	Pracownicy usług	11	12	77	68
	Robotnicy wykwalifikowani	17	10	73	108
	Robotnicy niewykwalifik.	2	7	91	39
	Rolnicy	5		95	63
	Pracujący na własny rach.	37	3	61	49
Bierni zawodowo	Renciści	8	2	90	66
	Emeryci	8	1	91	224
	Uczniowie i studenci	22	2	76	60
	Bezrobotni	11	1	89	54
	Gospodynie domowe i inni	10		90	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	14	72	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa sekt. pryw. poza rolnict.	21	10	69	109
	prywatnym gosp. rolnym	19	10	71	202
		8		92	54
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	6	3	92	155
	501-750	12	5	83	121
	751-1000	14	4	81	150
	1001-1500	16	5	79	160
	Powyżej 1500 zł	18	10	72	193
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	4	90	158
	Średnie	11	5	84	471
	Dobre	19	7	74	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	2	85	44
	Raz w tygodniu	14	3	83	437
	1-2 razy w miesiącu	8	7	84	167
	Kilka razy w roku	16	8	76	226
	W ogóle nie uczestniczy	15	7	78	122
Poglądy polityczne	Lewica	14	7	79	166
	Centrum	15	5	79	331
	Prawica	14	5	81	288
	Trudno powiedzieć	9	5	86	212